

raztopljen, pomoči vrat nalite in zamašene flaške va-njo in zasuci potem flaško počasi okoli in okoli tako, da se smola od vseh strani lepo vratú prime. Nekteri tergovci Šampanjski napravijo to smolo lepše in svitlejše, da omenjeni zmesi pridenejo še 2 dela gumilaka; gumilak naredi tudi, da se smola ne kruši rada.

Različnost živeža

v raznih krajih sveta.

V nikaki reči ni toliko različnosti kakor v živežu raznih narodov. Slovenec je zadovoljen s svojimi žganjci in s svojim sokom, Lahu se smeja serce, kadar se nasiti s kosčkom polente in z grojzdom, Ind zajme včas med sončnim izhodom in zahodom mervico rajža; al Eskimo si komaj potolaži svojo lakoto z dvajsetimi funti mesa v dnevu in Tatar ga požre v 24 urah svojih štirideset funtov. Kapitan Cochrane (Košran) omenjuje v svojem popotisu še celó, da je neki Tatar v 24 urah celi zadnji del velicega vola pod streho svojega života spravil, zraven pa dvajset funtov mastí pojedel in primerno veliko razbejlenega srovega masla spil. Trem Jakutom, kateri so tudi Tatari, se malo zdí, za kosilo celega severnega jelena (Renntier) do belih kosti oglodati.

V Londonu in Novem Jorku rajtajo po pol funta mesa za človeka na dan, v Parizu šesti dél funta mesa; na Slovenskem, zlasti na Krajskem pride pa kaj majhen drobček funta mesa na enega človeka na dan. Pri vsem tem se pa smejo Slovenci ponašati, da jim daje krompir in sok krepke pesti in prebrisane glave, — žali Bog, da jim jih žganje od leta do leta bolj habi.

Ni tedaj res, da ljudje brez mesa ne morejo shajati, ako le umejo, si živež tako napravljati, da si v njem tečnost nadomestijo, ktera se nahaja v poštem kosu govejega ali družega mesa.

Živež je pa kaj ne enako med ljudmi razdeljen. Tú je siromak, kateri ne premore toliko, da bi svoje otroke kadaj do dobrega nasitil; tam je bogatinec, kateri tlači v svoj želodec vse sladkarije, ktere si more izmišljovati. Na eni strani je Lazar, ktereга glad ni nikoli ugašen, na drugi pa požeruh, kateri v starosti med desetimi in dvajsetimi leti toliko nepotrebne povžije, da bi 40 „parizarjev“ komaj pripeljali.

Mnogost živeža ljudi je velika, še večja pa je v tem, kako si živež pripravljajo. Brez konca in kraja so čudne sladkarije raznih narodov. Enemu se prilega gobec ali mehki nos neke posebne zverine, drugi bi dali za ikre morskega soma, za ribje želodce, za še ne izvaljene race in piščeta, za morske polže in tiče gnjezda dušo in telo. To vse je zlasti pogoltnim Kitajcom čez vse. Eskimo plava v neizrekljivi sreči, kadar si more namazati svoj golt z lojenimi svečami, s kterimi svetijo na ladijah; Abisinec se upijani s srovim mesom in s srovo kervjo, ktera neki ravno tako upijani, kakor žganje. V Parizu so hotli — še ni davno — nekega raztergati, ko jim je priporočal konjsko meso za živež, al glejte narobe svet! Ko je bila v Parizu leta 1851 velika obertnijska razstava, je prodajal neki gosp. Brechieri kaj okusne potice, paštete in sladčice iz — volovske kervi. Ali bi nas ne obšla skoraj skušnjava, misliti, da je ni umetnosti čez to? Mesna dvopeka (Fleisch-Zwieback), ktera je poglavitni živež severno-amerikanskih mornarjev, je bila tudi v omenjeni razstavi. Bila je kakor rujavkasta torta in v enem samem funtu ima skoraj več živeža, kakor pet funtov navadne mesne hrane. Siamci suše slonovo meso, kakor mi goveje in svinsko meso v dimu. Kuba redí svoje robove (sužnike) s posušenim mesom. S takim mesom kupčujejo v Ameriki zlo in tudi v Evropo so ga začeli že pošiljati.

(Dal. sl.)

Življenje človeško.

Življenje človeško se šteje po mnogih skušnjah sploh na 33 let. Četerti del ljudi umerje pred sedmim letom, polovica pred sedemnajstim, in tisti, kateri starost učkajo, naj se srečne štejejo, ker je ta sreča polovici človeškega rodu odrečena.

Od 1000 ljudi le eden doseže sto let, med 100 jih je le 6, kateri doživijo 65 let, in med 500 je le eden, kateri doseže osemdeset let.

Vseh prebivavcov na svetu se šteje okoli 1000 milij., kterih vsako leto umerje 33 milijonov 333,333, vsaki dan 91 tavžent 824, vsako uro 3,730, vsako minuto 60, vsako sekundo pa eden. Ta velika zguba ljudi se pa poravná z ravno tolikšnim številom novo rojenih.

Oženjeni ljudje živijo dalje kakor neoženjeni, najdalje tisti, kateri so v svojem življenji pridni in zmerni v vsem. Veliki ljudje živijo tudi dalje kakor pa majhni. Žensk umerje veliko manj pred petdesetim letom, kakor pa možkih. Zato je toliko starih bab, med kterimi so nektare (Bog obvari, da bi rekli vse), tako sitne in zoperne, da še psa na cesti pri miru ne pusté, čeravno so nektare tercijalke, da je kaj!

Ljudje, kateri so spomladi rojeni, živijo sploh dalje in so tudi močnejši memo tistih, kateri so druge čase na svet prišli. Več ljudi se rodi ponoči kakor podnevi, pa tudi več jih umerje ponoči kakor podnevi.

Poleg „Feierabd.“ Zarnik.

Odperto pisemce „Novicam!“

Vam, drage „Novice“ gré slava, da ste po primernih podukih in svaritvah že marsiktero národno nerodnost in napako odpravile iz šeg in navad Slovencev. Povzdignite enkrat svoj glas tudi zoper najnovejšo in najnerodnejšo hlapčonsko šego: nositi „gate“ čez štébale. Komu se ne „gravža“ ta studna šemarija — toliko bolj, ker po nesnagi in nerodnosti tacih zarobljencov imajo drugi omikani narodi vse Slovence za srovence. Odprite torej „Novice“ tem svojim zaslepljenim narodnim nerodnežem oči, da spregledajo, spoznajo in opusté to svojo tolikanj „nagravžno“ in za vès narod sramotivno šego; pokažite jim vso njeno ostudnost in smešnost v sledečem ogledalu:

„Gate“ čez štébale.

Od nekdaž že so nošne šege ali „mode“

Tú boljš' tam slabši um razodevale;

Pa gerše, kakor „gate“ čez štébale,

Je še ni bilo, in tudi več ne bode.

Za božji čas! kaj ste ob um, prismode:

Te cunje, ki so jih bolhe vse osrale,

Te b' vam „za lepš'“ nad „bote“ mahadrále?!

Alj terka luna vas, alj kaj, prismode?

Kaj misli ptuje od vas v našembi taki?

„So to li cunjarji, ali bolhosjavci,

Alj so še kaj — hujega iztresovavci?!“

In res, kdo b' sodil vas drugač, bedaki?

Saj noše te bi sram blo še cigane,

Vas pa le ni! — alj imate možgane?!

En rojak.

Ozir po svetu.

(Nesreča vojske in sreča mirú). Vilhelm Schulz v svojih nemških bukvah „Rešitev ljudstev vojaškega gospodstva“ šteje armado cele Evrope na 3 milijone vojakov, kateri ob mirnih časih okoli 1000 milijonov gold. stroškov prizadenejo. Deržavni dolgovi vseh evropskih deržav znašajo blizo 25,000 milijonov gld., kterih je sama vojska gotovo 20 milijonov prizadela. Ako se gori imenovanim 1000 milijonom še prišteje 800 milijonov gold. činžev, zuese celi znesek, ki ga armade leto in dan požró, 1800 milijonov gold. Sama vojska v Krimu je požerla

3000 milijonov. S tem dnarjem bi se dalo na svetu za peti del več železnic napraviti. Stanovitna armada nemških zveznih dežel prizadene leto in dan okoli 200 milijonov gold. Ako bi se tega dnarja leto in dan le polovica prihranila, kar bi se v mirnih časih lahko zgodilo, bi se dalo 100 milij. gold. vsako leto za zboljšanje šol, za popravo cest in vodá, za napravo železnic, bolnišnic in drugih milodarnih reči obrniti. Koliko siromaštva bi se dalo s tem dnarjem odpraviti, koliko dobrih in potrebnih reči ustanoviti! In po takih napravah bi se ne potratilo unih 100 milijonov, kateri kakor kavra zginajo v vojski, da nikjer ni sledú ne tirú od njih; ampak teh 100 milijonov bi bilo lepo viditi v novih železnicah, novih potih, novih mostovih, novih šolah, rodovitnih senožetih in poljih, v mnogih vedah in znanostih, iz katerih bi ljudstvo poduk in omiko serkalo, in se tako njega blagostan zboljšal. Ako bi se bilo vsako leto teh 100 milij., ki so se od leta 1817 do 1848 brez vsega dobička potratili, za omenjene naprave porabilo, bi ne bilo le premoženje ljudstva za 3000 milijonov goldinarjev večje, temuč odvernilo bi se bilo mnogo revšine, delavnih rok bi se bilo veliko ohranilo kmetijam, obertnijam in drugim koristnim početjem, in neizrečeno veliko činža bi bil dal omenjeni lepi kapital. S temi 3000 milijoni bi se bile mogle vse železnice na Nemškem in Avstrijskem dodelati in še bi bilo 1700 milijonov gold. ostalo za druge potrebe. Zguba, ki jo stanovitne armade s tem prizadenejo, da odtegnejo toliko delavnih rok kmetijstvu in obertnijstvu, je veliko večja kakor marsikdo misli. V vsi Evropi sta po Kolbovi prerajtbi blizo 2 milijona možkih v službi vojaški; ž njimi gré blizo za 2500 milijonov frankov delavne moči v zgubo. Na nemške dežele spada od te zgube najmanj 100 milijonov gold.; pa recimo, da jih le polovica te zgube zadene, znese zguba po stanovitni armadi vsako leto 150 milijonov. Ako se temu prištejejo še stroški za konje, vkvartiranje in manevre, in pa zguba po družih potih, da ta in uni v vojake vzeti mora svoj stan in svoje opravila zapustiti, in da stariši pošljejo svojim otrokom marsikak goldinar za poboljšek itd., je očitno kot beli dan, da zguba, ki je nemške ljudstva doletela od leta 1817, berž ko ne znaša kakih 5000 milijonov gold. Pravična želja je tedaj, da namesto sedanjega piškavega mirú bi se bila vojska s pomočjo edine Nemčije do konca dognala in vse armade zmanjšale do malega števila. Dobiček bi bil neizrečeno velik za vse ljudstva, ako bi se bilo to zgodilo! „Arbeitg.“

(Napoleon III. kot kmetijsk sodnik). 24. dan p. m. je šel cesar Napoleon peš na cesarsko pristavo v Fougilleuse blizo Saint-Clouda, kjer so se drugi dan najboljšim poljskim mašinam premije delile. Bil je priča, ko so mnogo mašin poskušali, s katerimi se žito žanje in detelja kosí. Ravno so s tako mašino kosili nemško deteljo (lucerno) cesarjevega polja. „Ta detelja pač ni cesarska!“ reče cesar nekako zabavljivo. „Silna vročina jo je zaterla“ — odgovori eden pričujočih oskerbnikov. Na to se oberne cesar do svojih spremljavcov, pa jim reče: „Vem, gospodje, da je letošnja vročina polju zlo škodovala, — al kdor je vidil travnike v Lombardii in kako znajo ondašnji gospodarji vodo na-nje napeljavati, ne bo luči pod mernik stavil, marveč bo rad spoznal, da se imamo na Francozkem, kar se tiče poljedelstva, še veliko veliko učiti.“

Vraža.

Povest za poduk in kratek čas.

(Dalje.)

II.

Med poprejšnim pogovorom vasčanov je bil župan Selan v zadnji sobi, in je prebiral pisma, ki jih je ravno od gosposke dobil.

Kakor so se naši bravci iz govorjenja teh kmetov lahko prepričali, niso župana kaj veliko obrajtali; marsi-

kteri razpor je imel ž njimi. Bil je pa župan eden tistih ljudi, ki se radi čez druge povzdigujejo; zlasti je bil mož terdne volje, in se ni dal nikomur okoli pavca oviti! Nihče se ne vé spomniti, da bi se bil dal kadaj s prošnjo ali žuganjem omečiti, če se je kdo zoper kako postavo pregrešil. Kazni, ki so bile soseski od gosposke naložene, je s posebno ojstrostjo doverševal. Kadar je pa mejo svojega županstva prestopil, se je obnašal nekoliko prijazniši; al kmali se je njegova prijaznost potamnila, kmali je jel zopet pisano gledati in svoje obličje v gube vleči, tako, da mu nihče ni popolnoma zaupal.

Stranska soba, v kateri je župan svojo pisarnico imel, je bila ravno taka, kakoršne so po navadi kmetiške stanice, le v enem kotu blizo okna je stala miza, na kateri je bilo vse polno pisem, kakoršnih v kmetiških hišah nikjer ne nahajamo.

Potem ko je župan gosposkino razglas, ki ga je ravno v rokah imel, od konca do kraja prebral, ga zgame skup, in na mizo položi; potem roke križem čez persi položi in začne po sobi gori in doli koračiti.

„Gosposka mi daja na znanje — pravi — da je bila stara baba Marjeta zavoljo razkladanja kvart, razlaganja sanj in družega vedeževanja na 8 dni v ječo obsojena. Menda ji bo zdaj veselje prešlo, kravam coprati, da bi kri namesto mleka molzle. Nič ni pomagalo, ne moje opominovanje ne podučevanje s prižnice, da bi se bil konec storil tem vražam, in da bi se bili neumni ljudje prepričali, kakošna sleparica je ta baba. Nak! naj velja kar hoče, ti reči moram na konec priti, in če bo te prepovedane burke še delj časa uganjala, bom babúro zdrobil kakor červa v prahu.“

Po tem govoru stopi župan k oknu, in gleda proti nebesu, ki je bilo čez in čez s sivimi oblaki prepeto; le tam pa tam so sončni žarki kakor zlate pušice skozi bodli. Potem se ozira tje čez bližnje loke, od kodar vidi tropo vasčanov proti njegovi hiši koračiti, ki so se eden bolj od družega repenčili.

Kmali potem se zasliši šum že pred vratmi na dvorišču. Sultan začne renčati, in županov hlapec rogovileže popraša: kaj bi radi in po kaj so prišli?

„Odpri, Janez!“ — mu več glasov od zvunej veléva. Hlapcovo zmerjanje in lajanje psov je bilo tako, da se ni vedilo, kaj da je. In ravno ko župan svojo stanico zapusti, da bi bil prepiru konec storil, že sliši vrata škripati in velik šunder pred vežjo. Vrata se naglo odpró, in cela tropa vasčanov z Dušakom vred prigromí od rohnječih psov spremljena v véliko sobo.

„Kaj bi radi, dragi sosedje?“ popraša župan nekako osupnjen pridše vasčane.

„Hudemu vremenu se mora spet zvoniti!“ — zakriči nekdo iz trope silnih rogoviležev.

„Tega vam nikakor ne morem dovoliti, ker vremenu zvoniti nič ne pomaga, pa je še celó škodljivo“ — jim župan z rahlo besedo odgovorí.

Mežnarjev sin se na to iz vsega gerla zakrohoče. „Ali vam nisem rekel!“ — pravi svojim tovaršem. „Zdaj ste sami iz njegovih ust slišali.“

„On mora, naj hoče ali noče!“

„Primorali ga bomo!“ zavpijejo vsi kmali in ob mizo tolčejo, da je bilo groza.

Župan jim zapové tihim biti.

Za nekoliko časa omolknejo, toda kmali začnejo razsajati še huje od poprej. Na to jih župan popraša: za kaj da to terjajo.

„Dovolite poprej kar terjamo; poltej boste tudi uzrok zvedili!“ — se Dušak oglasi.

„Boter Dušak, le povejte mu, da se mi za svoje poganjamo, ne pa za kaj družega“ — se oglasi neki prav razkačen vasčan.